

El doble aniversari de Jaume Vicens Vives

Aquest 1985 es compleixen alhora 75 anys del naixement i 25 de la mort de Jaume Vicens Vives, un gironí cridat a esdevenir el capdavanter de la nova historiografia catalana i a assolir, malgrat la seva curta vida, un prestigi internacional indiscutit.

Conta Frederic Rahola que, en l'exode final de la guerra civil, va passar per Girona amb Jaume Vicens Vives en un camió que els duia des de Barcelona cap a la frontera. Deixada enrera amb prou feines la seva ciutat, l'historiador li va dir que ell no podia pas abandonar el país, que el deixés baixar i que ja s'arreglaria. El camió es va aturar a Medinyà, i Vicens va desfer el camí que el menava a l'exili, com si hagués acordat de fer seu el vers encara no formulat del poeta: "em quedaré aquí fins a la mort".

En aquest gest valerós i esperançat s'hi endevinen dos trets fonamentals de la trajectòria de Vicens Vives. Dos trets que, ben mirats, es poden resumir en un de sol.

El primer tret és el de l'optimisme. "Optimista com sempre", diu d'ell mateix en una carta escrita a Santiago Sobrequès des del seu llit de mort. Optimista com pocs historiadors, sovint propensos a l'escepticisme. Optimista sobre el futur del seu poble, i àdhuc sobre el seu propi futur. Ja abatut per la malaltia final, encara escriu: "de ganes i de forces per treballar no me'n manquen; a aquest pas, escriuré deu o dotze llibres".

Però aquest optimisme no és pas un optimisme injustificat i visceral, alegre i irresponsable, sinó el fruit madur del segon tret que volíem subratllar: l'esforç. Josep Pla ens ha retratat Vicens Vives com un home que treballava sense parar i sense queixar-se, que no esperava l'atzar fantàstic i miraculós com a solució dels problemes, i que mai no cregué que es pogués arribar a cap resultat en la vida sense posar-hi l'esforç.

Esforç humà, "sempre amb el corrent de proa", en una lluita diària per salvar els esculls i per superar els entrebancs, fidel a la seva divisa: "super adversa augere".

Esforç professional, en una actitud permanent de revisió audaç i rigorosa per tal de trencar els motlles de la continuïtat, del conformisme i de la mediocritat.

Esforç cívic, en una voluntat de sortit "de la pura utopia dels arxius" i de contribuir a donar al país "algun sentit de responsabilitat i coherència"; voluntat de "fer obra aclaridora, a veure si baixen les teranyines i ens podem refer a la llum de la llibertat".

És, doncs, d'aquest triple esforç d'on neix el seu optimisme: el classic optimisme de la voluntat que es contraposa, en una lluita constant, al pessimisme de la raó. Aquesta tensió inevitable, que desemboca en el compromís, es manifesta clarament en una carta de Jaume Vicens Vives a Josep Fontana: "No podem esguardar escèpticament com cau l'edifici. Cal refer-lo, des d'ara, al negoci, a la política, on vulgui. Però cal que tinguem confiança en alguna cosa, mal sigui en el treball redemptor, perquè, si no, tot s'enfonsarà. El país és etern i no tenim dret a regatejar-li ni un sol acte".

Això és potser el que ens diria encara, en aquest doble aniversari, el mestre Vicens Vives.

Director

Narcís-Jordi Aragó

Redactor en cap

Xavier Carbó

Consell de redacció

Ramon Alberch, Jordi Casadevall, Josep Clara, Jaume Fabre, Miquel Gil, Ferran Juncà, Jaume Marquès, Aurora Martín, Enric Mirambell, Joan Miró, Joaquim Nadal, Mariàngela Vilallonga.

Secretari de redacció Carles Sapena

Maqueta

Enric Marquès

Col·laboradors d'aquest número

Ramon Alberch, Gabriel Alcalde, Àlex Brech, Lluís Busquets, Jordi Casadevall, Joan Casanovas, Jordi Castellanos, Jaume Fabre, Pere Freixas, Ramon Garrabou, Igor Grabulosa, Horst Hina, Joaquim Navarro, Domènec Moli, Miquel Pairóli, Isabel de Palol, Pere de Palol, Jaume Portella, Víctor Pou, Gabriel Roura, Joan Tarrús, Antoni Ventura.

Edició

Diputació de Girona

Redacció i administració

Servei d'Estudis, Documentació i Informació

Pujada de Sant Martí, 5. Telèfon 205700
Apartat de Correus, 11. 17080 Girona

Administració, Anna Serra.

Subscripcions, Nuri Sumsi. Distribució, Marta Déu.

Impressió

Tallers gràfics Dalmau Carles, Pla, S.A.
Joan Maragall, 34
17002 Girona

Dipòsit legal GE-54-1985

ISBN 0122-2663

Revista de Girona no s'identifica necessàriament amb l'opinió que expressen els articles signats.